

Endelig tilsynsrapport

Skolens arbeid med elevenes psykososiale miljø

**Moskenes kommune
Sørvågen skole**

14.05.2014

Innhold

Sammendrag	3
Avdekkede lovbrudd	3
Status på rapporten og veien videre	3
2. Om tilsynet med Moskenes - Sørvågen skole	4
2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler	4
2.2 Tema for tilsynet	4
2.3 Om gjennomføringen av tilsynet Moskenes kommune – Sørvågen skole.....	4
3. Forebyggende arbeid.....	5
3.1 Rettslig krav	5
3.2 Fylkesmannens undersøkelser	5
3.3 Fylkesmannens vurderinger	6
3.4 Fylkesmannens konklusjon	7
4. Det individuelt rettede arbeidet ved skolen.....	8
4.1 Rettslig krav	8
4.2 Fylkesmannens undersøkelser	8
4.3 Fylkesmannens vurderinger	9
4.4 Fylkesmannens konklusjon	9
5. Brukermedvirkning	10
5.1 Rettslig krav	10
5.2 Fylkesmannens undersøkelser	10
5.3 Fylkesmannens vurderinger	11
5.4 Fylkesmannens konklusjon	11
6. Forhåndsvarsel om pålegg om endring	12
6.1 Forebyggende arbeid.....	12
6.2 Det individuelt rettede arbeidet.....	12
6.3 Brukermedvirkning	13
7. Kommunens frist til å rette	13
Vedlegg 1: Oversikt over dokumentasjon og hvem som ble intervjuet under tilsynet.....	14
Vedlegg 2: Rettslige krav	15

Sammendrag

Fylkesmannen i Nordland har ført tilsyn med Moskenes kommune – Sørvågen skole i perioden 31.01.14. til denne dato. Tilsynet omfattet skolens arbeid med elevenes psykososiale miljø.

Det er gjennomført et stedlig tilsyn. Fylkesmannen har innhentet og vurdert dokumentasjon, og har gransket skriftlige og muntlige opplysninger. De muntlige opplysningene er framkommet gjennom intervjuer av rektor og utvalgte ansatte i skolen. I tillegg er det gjennomført gruppesamtaler med elever og foreldre.

Avdekkede lovbrudd

Oppfyllelsen av elevenes rett til et godt psykososialt miljø skjer på skolen. Det er skoleledelsen og de ansatte som i det daglige må arbeide for et godt skolemiljø. Kommunen som skoleeier er likevel øverste ansvarlige for at pliktene i kapittel 9a blir oppfylt. Dette innebærer at selv om det i tilsynet har vært undersøkt handlinger som skjer i skolen, så er det kommunen som er ansvarlig for oppfyllelse av elevenes rettigheter. Kommunen er derfor adressat for eventuelle pålegg om retting i samsvar med opplæringsloven § 14-1 tredje ledd.

I Moskenes kommune, Sørvågen skole, har Fylkesmannen avdekket forhold som tilsier at praksis må endres.

Status på rapporten og veien videre

Denne tilsynsrapporten inneholder frist for retting av ulovlige forhold avdekket under tilsyn, jf. kommuneloven § 60 d.

Det er kommunen som har det overordna ansvaret for at kravene i opplæringsloven etterleves, jf. opplæringsloven § 13-10 første ledd. Kommunen er derfor adressat for denne tilsynsrapporten.

Frist for retting er **15.09.14**.

Dersom forholdet ikke rettes innen den fastsatte rettefristen, vil Fylkesmannen vedta pålegg om retting. Et eventuelt pålegg om retting vil ha status som enkeltvedtak og vil kunne påklages i henhold til forvaltningslovens regler for dette, jf. forvaltningsloven kapittel VI.

2. Om tilsynet med Moskenes kommune - Sørvågen skole

2.1 Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler

Fylkesmannen fører tilsyn med offentlige skoler jf. opplæringslova § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kap. 10A. Fylkesmannens tilsyn på opplæringsområdet er lovlighestilsyn jf. kommuneloven § 60 b.

Fylkesmannens tilsyn med offentlige skoler er myndighetsutøvelse og skjer i samsvar med forvaltningsrettens regler for dette. Tilsynet skal være preget av åpenhet, likebehandling, etterprøvnbarhet og effektivitet.

I de tilfeller Fylkesmannen konkluderer med at et rettslig krav ikke er oppfylt, betegnes dette som lovbrudd, uavhengig av om det er opplæringsloven eller forskrifter fastsatt i medhold av denne, som er brutt.

2.2 Tema for tilsynet

Hovedtema for tilsynet

Skolens arbeid med elevenes psykososiale miljø er hovedtema for tilsynet.

Hovedtemaet er delt inn i tre undertema, og det rettslige utgangspunktet for tilsynet er:

- Det forebyggende arbeidet ved skolen - § 9a-4, jf § 9a-3 første ledd
- Det individuelt rettede arbeidet ved skolen - § 9a-3 andre og tredje ledd
- Brukermedvirkning (skolens plikt til samhandling og involvering med ulike råd og utvalg) – §§ 9a-5 og 9a-6 og deler av kapittel 11.

Formålet med tilsynet

Det overordnede målet med tilsynet er å rette fokus mot og styrke arbeidet med det psykososiale miljøet ved skolene og skolenes evne til å forebygge og håndtere krenkende atferd. Gjennom kontroll med om skolene følger lovkravene på dette området, skal eventuell lovstridig praksis avdekkes. Gjennom pålegg om endring skal slike forhold rettes opp.

Formål med tilsynet er å:

- sikre at skoleeiere og skoleledere driver et aktivt og forebyggende arbeid for å sikre elevene et godt psykososialt miljø
- sikre at skoleeiere og skoleledere sørger for at de tilsatte på en tilfredsstillende måte håndterer krenkende atferd som de får kunnskap eller mistanke om
- sikre at skoleeiere og skoleledere sørger for at elever, foreldre, råd og utvalg blir involvert og engasjert i skolemiljøarbeidet.

Begrunnelse for valg av tema

Det psykososiale miljøet handler om mellommenneskelige forhold og er en positiv eller negativ følge av samhandling og kommunikasjon mellom alle de som er på skolen. Skolen er stedet for læring og utvikling, men uten en grunnleggende følelse av trygghet, tilhørighet og inkludering hos den enkelte elev, vil ikke læring få det riktige fokus. Mangler ved skolemiljøet kan føre til mistriivsel blant elevene, og det vil kunne ha direkte betydning for læringsutbytte.

2.3 Om gjennomføringen av tilsynet Moskenes kommune – Sørvågen skole

Tilsyn med Moskenes kommune ble åpnet gjennom brev datert 31.01.14. Kommunen er blitt pålagt å legge frem dokumentasjon for Fylkesmannen med hjemmel i kommuneloven § 60 c.

Fylkesmannens vurderinger og konklusjoner er basert på skriftlig dokumentasjon og opplysninger fra intervju og samtaler. Det framgår av vedlegg 1 hvilke dokumenter som inngår i dokumentasjonsgrunnlaget.

Det ble gjennomført stedlig tilsyn den 12.03.14 med åpningsmøte i forkant av intervjuer og samtaler. I tillegg er det ført gruppesamtaler med FAU- og elevrådsrepresentanter. Det framgår av vedlegg 1 hvem det ble avholdt intervjuer og samtaler med.

3. Forebyggende arbeid

For å oppnå et godt psykososialt miljø er det en nødvendig forutsetning at det blir utført et forebyggende arbeid som skal forhindre uønsket/ krenkende atferd. Dette innebærer at skoleledelsen må ha en "føre – var" holdning til eventuelle situasjoner og utfordringer som kan oppstå i skolehverdagen, og som kan ha negativ innvirkning på elevenes skolemiljø.

3.1 Rettslig krav

Det rettslige utgangspunktet for tilsynets kontroll med det forebyggende arbeidet ved skolen finnes i opplæringsloven § 9a-4, jf. § 9a-3 første ledd. Skoleledelsen og skoleeier skal arbeide forebyggende for å forhindre at uønsket atferd oppstår. Det forebyggende arbeidet skal være aktivt, systematisk og kontinuerlig.

Reglene presiserer plikten skolen har til å sikre at elevenes rett etter § 9a-1 blir oppfylt. Det er informert nærmere om de rettslige kravene og hva de innebærer på åpningsmøte den 12.03.2014. De rettslige kravene fremgår ellers av instruks for tilsynet, og de er omtalt i vedlegg 3 til denne rapporten. Det vises også til rundskriv fra Utdanningsdirektoratet om elevenes rett til et godt psykososialt miljø.

3.2 Fylkesmannens undersøkelser

Sørvågen skole har ikke utarbeidet et felles mål for skolemiljøet og skolemiljøarbeidet. Skolen har en *Plan for elevmiljøet* der den overordnede målsettingen er en avskrift fra opplæringslovens § 9a-1. Personalet uttaler ulike mål for skolemiljøet, eller oppgir at de ikke har et felles mål. Imidlertid er alle innforstått med at elevene skal «ha det bra og trives» på skolen. Flere av personalet er kjent med at denne planen finnes, men den er ikke et aktivt redskap i daglig bruk eller gjenstand for evaluering med eventuelle endringer.

I den skriftlige dokumentasjonen kommer det fram at skolen har en rekke aktiviteter som skal bidra i det forebyggende arbeidet; trivsels- og høflighetsuke, åpen gymsal i storefri, felles turdager, postløp, fadderordning, åpen elevstue, quiz på onsdager, skolekantine, fotballturneringer, skidager, solfest og familieaktiviteter. I intervjuer og samtaler kommer det fram at gjennomføringen av aktivitetene er noe opp til den enkelte klasse og lærer. Det finnes ikke en plan for når aktiviteter skal gjennomføres eller med ansvarsfordeling av oppgavene, og det foregår ingen felles evaluering av tiltakene for å vurdere om de faktisk virker etter hensikten. Evaluering foregår for det meste rett i etterkant av aktiviteter på trinnene.

Skolen har skriftliggjort *Rutiner ved utagerende elevatferd*. Denne planen er varierende kjent i personalet, men flere uttaler at den tas fram ved behov. Der framkommer det hvem som har ansvar for hva og hvordan saker skal løses og hvem som skal involveres.

Skolen har også en *Handlingsplan mot mobbing (HMM)* med definisjon av begrepet mobbing. Personalet har diskutert innholdet i begrepet krenkende atferd, men har ikke en

felles oppfattelse av hva de legger i begrepet. I *HMM* finner vi forebyggende tiltak på klassenivå hvor pedagogene ansvarliggjøres for arbeid med klassemiljøet både i forhold til metodikk og emner. Planen sier også hvordan inspeksjonen skal gjennomføres og er knyttet opp mot skolens ordensreglement. Ansvar er tillagt kontaktlærere i oppfølging av eventuelle konflikter i friminuttene. Alvorlige hendelser skal meldes til skolens rektor. I handlingsplanen beskrives rutiner for oppfølging av varsling, og det kommer fram at personalet har en lav terskel for å melde til ledelsen. Det er for flere likevel uklart hva som skal gjøres/skje videre ved alvorlige hendelser.

Handlingsplan mot mobbing omhandler også forebygging gjennom tiltak i samarbeid mellom skole-hjem, der kontaktlærer har ansvar for at klassemiljø er et fast tema på foreldremøter. Skolen har faste foreldremøter, elevsamtaler og konferansetimer to ganger hvert skoleår. På disse møtene blir elevenes trivsel og læringsmiljø tatt opp. Skolen gjennomfører også Utdanningsdirektoratets elevundersøkelse årlig, og har på noen trinn i tillegg en spørreundersøkelse høst og vår. Skolens ledelse gjennomgår resultatene og informerer personalet, men det utarbeides ikke tiltak på bakgrunn av resultatene.

Skolens ordensreglement gjøres kjent for elever og foreldre hver høst. Reglementet inneholder forventninger til atferd og konsekvenser ved brudd på reglementet. Reglementet bekreftes kjent av alle brukere. Skolens ordensreglement blir årlig tatt opp til revidering og vi finner at det også er tatt opp i samarbeidsutvalget. Noen klasser lager egne klasseregler i tillegg til ordensreglementet. På barnetrinnet bruker noen lærere programmet *Det er mitt valg* og på ungdomstrinnet har programmet *MOT* vært noe brukt.

Når det gjelder håndheving av skolens reglement, gjennomføring av regler og rutiner, varierer det fra lærer til lærer. Fellesmøter brukes blant annet til å diskutere og komme til enighet om bruk av regler og rutiner, men praksis viser at gjennomføring og håndhevelse er ulik.

Det kommer fram gjennom intervjuene og samtalene at skolen har utfordringer med elevatferd og håndtering av dette. Ulik praktisering av regler, ulike forventninger og oppfølging, samt manglende kompetanse i personalet pekes på som faktorer som bidrar til opprettholdelse av utfordringene.

3.3 Fylkesmannens vurderinger

Skolens planer som nevnt over, vil med noen justeringer kunne være tilstrekkelige for å kunne jobbe systematisk og kontinuerlig med det psykososiale miljøet. Men slik planene fremstår i bruk under vårt tilsyn, blir disse for Fylkesmannen mer og mindre inaktive dokument. *Plan for elevmiljøet* er hovedsakelig en gjengivelse av lovverket, uten lokal forankring. Personalet ved skolen vet at dokumentet finnes, men det er ikke i bruk. Fylkesmannen opplever at personalet er opptatt av at elevene skal ha det bra på skolen og at trivsel er viktig, men det kommer ikke til uttrykk at skolen har et felles mål for det psykososiale miljøet ved skolen, og dermed heller ingen systematiske tiltak for å sikre målene.

Skolens mange tiltak for å fremme et godt psykososialt miljø, er gode tiltak i seg selv. Men når disse ikke oppleves som systematiske og kontinuerlige med klar ansvars plassering og evaluering med tanke på nødvendige endringer, blir ikke dette godt nok. Alle tiltak skolen gjør for elevene må evalueres med tanke på om tiltakene faktisk virker etter sin hensikt. Det vil også være naturlig å ta elever med i en slik evaluering.

Skolen har fellesmøter og teammøter der aktiviteter og tiltak evalueres. Det blir også drøftet og bestemt hvilke regler og rutiner som skal gjelde. Det kommer imidlertid entydig fram, at dette ikke fungerer i praksis. Personalet har ulike oppfatninger om hva som virker eller ikke virker for de ulike elevene, og dermed får ikke skolen en tydelig og forutsigbar praksis, hverken for personalet eller elevene. Det anser Fylkesmannen for uheldig, da en viktig del av arbeidet med elevenes psykososiale miljø må være preget av systematikk, kontinuitet og forutsigbarhet i et fellesskap. I et forebyggende perspektiv betyr det at skolen må arbeide for å fremme ønsket atferd for på den måten å forhindre uønsket atferd.

Personalet bærer synlige vester i friminuttene, og har inspeksjonsplan for hvem som skal være sammen med elevene i pausene. Det kommer fram i *HMM* hvordan inspeksjonen skal gjennomføres. Praksis gjenspeiler ikke alltid planens innhold med tanke på at personalet skal være aktive, oppsøkende og gripe inn ved konflikter. Dette bekreftes av både personalet og elevene.

Det er for Fylkesmannen ingen tvil om at hver og en av de ansatte utfører sitt arbeid med respekt for både elever og sitt samfunnsmandat. Skolen innehar mye kompetanse, men det vi ser er at kompetansen ikke nyttes i et fellesskap til å utvikle en «vi-skole». Skolen virker på oss som en fragmentert organisasjon, der alle vil og ønsker det beste, men som likevel strever med å finne en felles praksis.

Skolen har for en tid tilbake hatt kurs i *Det er mitt valg* og programmet nyttes slik den enkelte lærer finner det best. Sporadisk nyttes MOT på ungdomstrinnet. Når disse programmene ikke er nedfelt som redskap skolen skal benytte i det forebyggende arbeidet, men et frivillig tiltak, vil de ikke virke etter sin hensikt. Flere opplever et behov for kompetanseheving for bedre å kunne jobbe forebyggende med elevenes læringsmiljø.

Fylkesmannen ser at skolens planer og tiltak kan være et redskap i det forebyggende arbeidet. Men all den tid personalet ikke kjenner til og bruker planene som et arbeidsredskap der tiltak og evaluering er en naturlig del, får de ikke virke etter sin hensikt. Ansatte etterlyser en tydeligere ledelse med oppfølging av bestemmelser, noe Fylkesmannen vurderer som et tegn på manglende system og kontinuitet.

3.4 Fylkesmannens konklusjon

Moskenes kommune – Sørvågen skole driver ikke et aktivt, kontinuerlig og systematisk arbeid med elevenes psykososiale miljø. Skolen har ikke satt seg konkrete mål for skolemiljøet og kan ikke dokumentere hvordan de evaluerer arbeidet med skolemiljøet og hvordan observasjoner følges opp. Ledelsen ved skolen er involvert i arbeidet med det psykososiale miljøet. Kontaktlærer har hovedansvaret i sin klasse.

4. Det individuelt rettede arbeidet ved skolen

Det forebyggende arbeidet må sees i sammenheng med det individuelt rettede arbeidet ved skolen. Det er viktig for oppfyllelsen av kravet i opplæringsloven at de forebyggende tiltakene som blir planlagt, også etterleves i praksis.

Skolens plikt til å gripe inn når det oppstår forhold som er krenkende for en eller flere elever følger hovedsakelig av § 9a-3 andre og tredje ledd. Opplæringsloven oppstiller særskilte plikter for skolen tilknyttet det psykososiale miljøet og gir eleven/foreldrene særskilte rettigheter i tilknytning til saksbehandlingen ved skolen. Ved å kontrollere hvordan skolene etterlever de konkrete pliktene i § 9a-3 andre og tredje ledd, vil tilsynet kunne bidra til å sikre at skolene i praksis arbeider for å fremme elevenes helse, trivsel og læring.

4.1 Rettslig krav

Skoleeier, skolen, skoleledelsen og alle de ansatte plikter å sikre elevenes individuelle rett etter § 9a-1 gjennom individuelt rettet arbeid. Det individuelt rettede arbeidet ved skolen er regulert i § 9a-3 andre og tredje ledd i opplæringsloven. Reglene presiserer at alle som er ansatt ved skolen, har en handlingsplikt som innebærer å gjøre undersøkelser, plikt til å varsle skoleledelsen og plikt til å gripe inn når det er nødvendig og mulig. Videre er skolen pålagt å behandle anmodninger fra elever eller foreldre som omhandler det psykososiale miljøet etter reglene om enkeltvedtak i forvaltningsloven.

Se for øvrig vedlegg 3 til denne rapporten for mer om de rettslige kravene under dette temaet. Det er også informert nærmere om de rettslige kravene og hva de innebærer på åpningsmøte den 12.03.2014.

4.2 Fylkesmannens undersøkelser

De ansatte blir gjort kjent med sin handlingsplikt gjennom informasjon fra skoleleder, og delvis også gjennom *Handlingsplan mot mobbing*. Intervjuene bekrefter at personalet kjenner til sin handlingsplikt. Personalet opplever å ha en rimelig felles forståelse for hva det skal reageres på, men er også tydelig på at det er ulik praksis for når noen reagerer, undersøker og varsler. Det kommer fram at noen kanskje er strengere enn andre, og at reaksjonene og konsekvensene er ulike. Noen elever oppleves som så truende, at det forekommer at personalet ikke griper inn ved mistanke.

Alvorlige hendelser varsles til skoleledelsen, mens mindre hendelser løses på lavest mulig nivå. Skolen har en ulik terskel for varsling, men gjennomgående oppleves terskelen for å varsle til rektor som lav. *HMM* inneholder rutiner for varsling, men intervjuene viser at disse ikke er godt nok kjent. Personalet er delt i oppfattelsen om hvordan episoder skal og bør følges opp og om det finnes faste rutiner for dette. I rektors redegjørelse kommer det fram at skolen har en rutine, men rutinen er ikke skriftliggjort. Rektor påpeker at rutinen er mangelfull, både på ledernivå og organisasjonsnivå.

Fylkesmannen har i forbindelse med tilsynet ikke mottatt dokumentasjon på at rektor har truffet enkeltvedtak. Vi er likevel kjent med at skolen i elevsaker har truffet enkeltvedtak etter henstilling fra foreldre. I vedtakene tar ikke skolen eksplisitt stilling til om elevens rett til et godt psykososialt miljø er brutt eller ikke, men det fremgår av vedtaket at tiltak settes inn på bakgrunn av utfordringer som eleven opplever. Fremgangsmåte for klage på vedtaket fremgår. Det er ikke rutine for på generelt grunnlag å informere foreldre om retten til enkeltvedtak, men intervjuer tilsier at foreldre informeres når alvorlige hendelser oppstår.

4.3 Fylkesmannens vurderinger

Fylkesmannen slår fast at de ansatte er kjent med sin handlingsplikt, og at de jevnt over griper inn ved mistanke eller kunnskap om krenkende atferd. At ikke hele personalet vet hvordan enkeltsaker følges opp, ser ikke Fylkesmannen nødvendigvis som et problem. Det kan være at man ikke har hatt behov for oppfølging. Utfordringen for skolen er at de må ha et varslings- og inngripensystem som er kjent for alle slik at personalet vet hva de skal gjøre dersom det oppstår alvorlige hendelser og krenkende atferd. Og da må skolen også ha en rimelig felles forståelse av hva krenkende atferd er. Dette for at elevene skal vite hva som forventes av dem og hva som blir konsekvensene.

Når planer og dokumenter ikke er aktive arbeidsredskaper og kjent for hele personalgruppa, vil det være vanskelig å få en felles praksis. Når terskelen for å melde til ledelsen varierer, og tiltak overlates til den enkelte lærer, vil det kunne oppstå situasjoner der elever ikke får sin rett oppfylt. Det gjelder både elever som krenker, og elever som blir utsatt for krenkelser.

Skolen har fått veiledning og oppfølging gjennom klagesaksbehandlingen som har gått parallelt med tilsynet. I tillegg har rektor både i sin redegjørelse og under tilsynet bedt Fylkesmannen om veiledning i forbindelse med enkeltvedtak etter opplæringsloven §§ 9a-1, 9a-2 og 9a-3. Med dette som bakgrunn, er det vanskelig å se at skolen treffer enkeltvedtak ved alle henvendelser og om de oppfyller kravene til innhold.

Fylkesmannen fikk mange tilbakemeldinger fra elevene som komplementerte bildet av skolens praksis og rutiner. Etter avtale med elevene vil vi formidle deres innspill i et sluttmøte.

4.4 Fylkesmannens konklusjon

Moskenes kommune - Sørvågen skole sørger ikke for at alle ansatte har en felles forståelse for når man skal varsle, gripe inn og håndtere krenkende atferd de har kunnskap eller mistanke om. Det er nødvendig at skolen definerer krenkende atferd og sørger for en rutine for hvordan og når handlingsplikten inntreffer

Moskenes kommune – Sørvågen skole har skriftlige rutiner for håndtering av mobbesaker og forebyggende tiltak gjennom *Handlingsplan mot mobbing*, men dokumentet er ikke aktivt i bruk. Dokumentet må evalueres og tas i bruk av personalet.

Moskenes kommune – Sørvågen skole har ikke rutiner for å fatte enkeltvedtak når skolen iverksetter tiltak som er av inngripende karakter og bestemmende for elevens rettigheter og plikter. Det samme gjelder når foreldre eller elever ber om tiltak knyttet til det psykososiale miljøet. Skolen mangler rutine for å gjøre elever og foreldre kjent med retten til å få enkeltvedtak etter henstilling.

5. Brukermedvirkning

Opplæringsloven inneholder krav om at elevene og foreldrene skal gis mulighet til å involvere og engasjere seg i arbeidet for et godt psykososialt miljø ved skolen. Et av virkemidlene fra lovgiver for å sikre brukermedvirkning har vært å stille krav til opprettelse av diverse råd og utvalg og å gi disse rådene og utvalgene muligheten til å uttale seg før endelig avgjørelse blir tatt.

Brukermedvirkning er ikke en statisk tilstand som kan oppnås en gang for alle i skolen, det er tvert imot noe det må arbeides kontinuerlig med. Tilhørighet i et sosialt og faglig fellesskap gjennom verdier og virkemiddel som verdsettelse, aktiv deltaking og medvirkning er noe som må gjennomføres kontinuerlig i hverdagen.

Det er "skolen" som skal sørge for at elevene blir engasjert i skolemiljøarbeidet. Skolen i denne sammenheng vil si skoleledelsen, men det er skoleeier som blir ansvarliggjort dersom ikke det er tilrettelagt for at elevene eller deres foreldre blir involvert og engasjert i skolemiljøarbeidet.

5.1 Rettslig krav

§ 9a-5 fastslår at elevene skal engasjeres i det systematiske skolemiljøarbeidet, både i planleggingen og i gjennomføringen av det. Ellers er det gitt regler for ulike organ for brukermedvirkning både i § 9a-6 og i kapittel 11. Det fremgår bl.a. at rådene og utvalgene skal gis relevant informasjon og gis en reell mulighet til å uttale seg. Rutiner for å sikre informasjon og varsling til de ulike rådene og utvalgene må innarbeides i internkontrollen ved skolen etter § 9a-4.

Se for øvrig vedlegg 2 til denne rapporten for mer om de rettslige kravene under dette temaet. Det er også informert nærmere om de rettslige kravene på åpningsmøte den 12.03.2014.

5.2 Fylkesmannens undersøkelser

Ved Sørvågen skole drives det klasserådsarbeid. På ungdomstrinnet er klasseråd timeplanfestet, mens på barnetrinnet tas det etter behov. Skolen har opprettet elevråd der rådgiver/sosiallærer er kontaktperson. Det foreligger ingen plan for elevrådsmøtene, de tas etter behov. Elevrådet tar opp saker om mobbing, og er med og arrangerer enkelte av aktivitetene for trivselsfremmende tiltak. Elevrådet opplever det som varierende om de blir hørt eller ikke. Det er ingen rutine i å informere elevrådet om resultatene av elevundersøkelser eller andre spørreundersøkelser om skolemiljøet. Dermed er elevene heller ikke delaktige i å komme med forslag til tiltak for et godt læringsmiljø eller evaluering av tiltak. Mobbeplan og psykososialt miljø har ikke vært tema på elevrådsmøter.

Skolen har et FAU. Det er rektor som kaller inn til møter i FAU, noen ganger på FAU-leders oppfordring. Rektor pleier å være til stede under hele møtet. Rektor setter opp sakliste, men foreldrene kan spille inn saker. Økonomi og svømmebasseng opplyses å være tema på FAU-møter. Videre nevnes skoleskyss og trygghet rundt denne som et tema.

Handlingsplanen mot mobbing var på høring i fjor, ordensreglementet har vært i år. Elevrådet kan også spille inn saker til FAU, og elevene er med i SU. FAU har tidligere hatt møteplan, men det foreligger ikke nå. Skolen har opprettet samarbeidsutvalg som er lovmessig riktig sammensatt og det har vært avholdt ett møte til nå dette skoleåret. Det er planlagt et møte i skolemiljøutvalget (SMU) uten at Fylkesmannen har fått nærmere presisering om når. SMU er ment å være et utvidet SU.

Vi kjent med at rektor har avviklet permisjon i løpet av siste halvår, og at andre har fylt rektorstillingen i hans sted. Vi har derfor forståelse for at manglende kontinuitet i ledelsen i denne perioden har vanskeliggjort oppfølgingen av råd og utvalg.

5.3 Fylkesmannens vurderinger

Det synes for Fylkesmannen som at det er en omforent forståelse om at det er vanskelig å aktivisere foreldrene. Det foreligger liten dokumentasjon på at FAU ved skolen er et aktivt organ. Tilsynet viser at skolen mangler rutiner og planer for å holde FAU orientert om forhold av betydning for skolemiljøet. FAU har dermed små muligheter til å medvirke til at foreldre kan ta del i arbeidet med å skape et godt skolemiljø. Samtidig kan det se ut som at FAU også har en utfordring i å ta sin del av ansvaret for å få i gang et aktivt FAU.

Det er opprettet elevråd ved skolen, men skolen har ingen rutiner som sikrer at elevene gjennom elevrådsarbeidet involveres i planlegging, gjennomføring og evaluering av et systematisk arbeid for å fremme helse, trivsel og læring ved skolen. Elevrådet blir dermed ikke et aktivt forebyggende organ i arbeidet med skolemiljøet.

Det er ikke opprettet skolemiljøutvalg (SMU). Fylkesmannen har i etterkant av det stedlige tilsynet mottatt dokumentasjon på at samarbeidsutvalg er opprettet. Dokumentasjonen viser riktig sammensettingen av utvalget. Skolens plan om å bruke SU som skolemiljøutvalg, vil oppfylle lovkravene dersom skolen sørger for at elev- og foreldrerepresentasjonen økes slik at elever og foreldre er i flertall.

5.4 Fylkesmannens konklusjon

Moskenes kommune sørger ikke for at Sørvågen skole involverer og engasjerer elever og foreldre i skolemiljøarbeidet.

6. Forhåndsvarsel om pålegg om endring

Fylkesmannen har i kapitlene 3 til og med 5 konstatert lovbrudd. Dette er et forhåndsvarsel om enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 16.

Formålet med forhåndsvarslet er å avklare misforståelser og rette eventuelle feil. Moskenes kommune har rett til å uttale seg om innholdet i den foreløpige rapporten. Kommunen kan uttale seg til forhåndsvarselet innen 01.05.14.

Etter utløp av fristen, vil Fylkesmannen utarbeide en endelig tilsynsrapport. I endelig tilsynsrapport vil kommunen gis rimelig frist til å rette det ulovlige forholdet. Dersom forholdet ikke rettes innen rettefristen fastsatt i endelig tilsynsrapport, vil Fylkesmannen vedta pålegg om retting. Se nærmere omtale i kap 7.

Følgende pålegg er aktuelle å vedta etter utløp av rettefristen i endelig tilsynsrapport:

Forebyggende arbeid

1. Moskenes kommune skal sørge for at Sørvågen skole arbeider aktivt, systematisk og kontinuerlig for å fremme et godt psykososialt skolemiljø og forhindre at krenkende atferd oppstår. Moskenes kommune må i denne forbindelse se til at Sørvågen skole:

- a) Setter seg konkrete mål for skolemiljøarbeidet
- b) Klargjør hvem som har ansvaret for å gjennomføre de tiltak en velger å gjøre knyttet til det forebyggende arbeidet.
- c) Definerer og skaper en felles forståelse for hva skolen anser som krenkende atferd.
- d) Etablerer rutiner som sikrer at observasjoner som gjøres gjennom undersøkelser/ elevsamtaler/observasjoner følges opp
- e) Etablerer rutiner for evaluering av arbeidet med skolemiljøet.
- f) Etablerer rutiner for å sikre at planer og rutiner etterleves i praksis

Det individuelt rettede arbeidet

2. Moskenes kommune skal sørge for at de ansatte ved Sørvågen skole håndterer krenkende atferd de har kunnskap/mistanke om. Moskenes kommune må i denne forbindelse se til at Sørvågen skole:

- a) Har rutiner for å treffe enkeltvedtak på eget initiativ når skolen setter i verk inngripende tiltak for enkeltelever.
- b) Etablerer rutiner som sikrer at vedtak blir fattet med de krav til innhold og form som følger av opplæringsloven og forvaltningsloven.
- c) Har en felles forståelse av innholdet i og praktiseringen av handlingsplikten.

3. Moskenes kommune skal sørge for at Sørvågen skole behandler henstillinger om tiltak ved å fatte enkeltvedtak etter reglene om dette i forvaltningsloven. Moskenes kommune må i denne forbindelse se til at Sørvågen skole:

- a) Etablerer rutiner for å fatte enkeltvedtak ved skolen dersom foreldre/elever ber om tiltak knyttet til skolemiljøet
- b) Sørger for at vedtaket blir fattet med de krav til innhold og form som følger av opplæringsloven og forvaltningsloven
- c) Etablerer rutiner som sikrer at foreldre/elev informeres om sin rett til å få enkeltvedtak når de gjør en henstilling til skolen om iverksetting av tiltak.

Brukermedvirkning

4. Moskenes kommune skal sørge for at Sørvågen skole involverer og engasjerer elevene og brukerorganene i skolemiljøarbeidet. Moskenes kommune må i denne forbindelse se til Sørvågen skole:

- a) Etablerer rutiner som sikrer at elevene engasjeres i planlegging og gjennomføring av det systematiske arbeidet for elevenes psykososiale miljø.
- b) Oppretter skolemiljøutvalg (SMU) med lovmessig sammensetning.
- c) Etablerer rutiner som sikrer at råd og utvalg holdes orientert om forhold som har vesentlig betydning for skolemiljøet
- d) Sørger for at det avholdes jevnlig møter i de respektive brukerorganene og at de får en reell mulighet til å uttale seg i saker som har betydning for skolemiljøet.

7. Kommunens frist til å rette

Som nevnt innledningsvis under **Status på rapporten** er kommunen gitt frist for å rette de ulovlige forholdene som er konstatert i denne rapporten.

Frist for tilbakemelding er **15.09.14**.

Kommunen har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

Oversikt over dokumentasjon

Rektors redegjørelse datert 17.02.14
Plan for elevmiljøet ved Sørvågen skole
Rutiner ved utagerende elevatferd
Handlingsplan mot mobbing (HMM)
Ordensreglement ved Sørvågen skole

Oversikt over hvem som ble intervjuet under tilsynet

Bjørn O Laksosnes - rektor
Oddvar Rostad - skolesjef/vikarierende rektor
Guro Hellan - kontaktlærer 10. trinn
Merethe Higræff - kontaktlærer 5. trinn
Ramona Benonisen - kontaktlærer 1. trinn
Audun Rasmussen - miljøarbeider/kantinebestyrer
Grppesamtale med 5 elevrådsrepresentanter
Grppesamtale med 3 FAU-representanter

Rettslige krav

1 Det forebyggende arbeidet

§ 9a-4, Systematisk arbeid for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane(internkontroll)
Skolen skal drive eit kontinuerleg og systematisk arbeid for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane, slik at krava i eller i medhald av dette kapitlet blir oppfylte. Skoleleiinga har ansvaret for den daglege gjennomføringa av dette. Arbeidet skal gjelde det fysiske så vel som det psykososiale miljøet.

§ 9a-3 første ledd, Det psykososiale miljøet

Skolen skal aktivt og systematisk arbeide for å fremje eit godt psykososialt miljø, der den enkelte eleven kan oppleve tryggleik og sosialt tilhør.

Det systematiske skolemiljøarbeidet skal sikre at elevenes rett blir oppfylt ved at skolen arbeider kontinuerlig og systematisk for et godt skolemiljø. Det avgjørende er at skolemiljøarbeidet er egnet til å sikre elevene et godt psykososialt miljø, og at brudd på retten til et godt miljø blir oppdaget og håndtert på en effektiv måte.

Formålet med skolens plikter etter § 9a-4 er å sikre at uønsket/krenkende atferd blir oppdaget og håndtert tidlig. Dette betyr at skolen må ha rutiner for å kartlegge skolemiljøet og den enkelte elevens opplevelse av det psykososiale miljøet.

En nødvendig forutsetning for det systemrettede arbeidet er at skolen overfører kravene i kapittel 9a til konkrete mål og handlinger. Skolen må ha planer og rutiner for hvordan elevenes rett skal oppfylles.

Skolen blir i § 9a-4 pålagt å arbeide aktivt, systematisk og kontinuerlig slik at kravene i kapittel 9a blir oppfylt. Dette innebærer at skolen skal arbeide etter et "føre var" – prinsipp, og forebygge brudd på eleven sin rett etter § 9a-1. Skolen kan ikke være passive og avvente at en situasjon oppstår, for eksempel at læreren ser mobbing, eller at noen klager på forholdene. Med kontinuerlig mener en at det systematiske arbeidet må være gjennomgående i skolens arbeid, og ikke bare noe som blir gjort når det oppstår ubehagelige situasjoner eller ved oppstart av hvert skoleår. Arbeidet skal drives hele tiden, gjennom hele skoleåret. Et anti-mobbeprogram eller en perm med internkontrollrutiner som står i en hylle, er ikke tilstrekkelig for å oppfylle kravet til systematisk arbeid.

Det systematiske arbeidet skal være gjennomtenkt og planmessig. Planene og rutinene må være innarbeidet og må følges av personalet når det arbeides med saker som omhandler det psykososiale miljøet til elevene.

Skoleledelsen har ansvaret for at det systematiske arbeidet er aktivt, systematisk og planmessig.

Skolen må for å oppfylle kravet til internkontroll:

- Sette seg konkrete mål for skolemiljøet og skolemiljøarbeidet
- Arbeide systematisk og planmessig for å nå målene og forebygge problem
- Ha rutiner for å følge med på skolemiljøet og den enkelte elevs opplevelse av det, herunder rutiner for å avdekke og håndtere problemer når de dukker opp og kontrollere at rutinene etterleves.

Skolen må kunne dokumentere at de har et system for internkontroll. Internkontroll innebærer å overføre kravene i lov og forskrift til konkrete mål for skolemiljøet, kartlegge utfordringer, planlegge og iverksette tiltak for å nå målene. Skolen må dokumentere at dette er etablert, og at det faktisk blir fulgt opp.

I tillegg til det som blir dokumentert skriftlig, må skolen kunne vise at:

- internkontrollen dekker alle reglene i kapittel 9a
- alle ansatte utfører pliktene de har etter loven og kjenner interne mål, rutiner/planer
- de ansatte har tilstrekkelig kompetanse om skolemiljøarbeidet og håndtering av utfordringer og hendelser som omhandler skolemiljøet
- skolen har tiltak for å fremme skolemiljøet og forebygge, avdekke og håndtere krenkelser
- tiltakene blir iverksatt og planer og rutiner etterleves i praksis
- ledelsen er aktivt med i arbeidet med skolemiljøet/internkontrollen

I det systematiske arbeidet med det psykososiale miljøet må også andre regler i opplæringsloven tas med. For det første må skolen kartlegge kravene til brukerorgan i kapittel 11. Et sentralt organ i det systematiske arbeidet er skolemiljøutvalget.

Ordensreglementet ved skolen er et sentralt virkemiddel i arbeidet med skolemiljøet, og skolen må sørge for at dette er integrert i skolemiljøarbeidet/internkontrollen. Et system for skolemiljøet som ikke blir sett i sammenheng med ordensreglement er ikke helhetlig nok. I tillegg må skolen trekke inn vurderinger i orden og oppførsel etter forskrift til opplæringsloven § 3-5.

2 Det individuelt rettede arbeidet

Skoleeier, skolen, skoleledelsen og de ansatte har alle en plikt til å sikre elevenes individuelle rett etter § 9a-1 gjennom individuelt rettet arbeid. Det individuelt rettede arbeidet ved skolen er regulert i § 9a-3 andre og tredje ledd i opplæringsloven.

- Handlingsplikten etter § 9a-3 andre ledd
- Plikten til å behandle anmodninger om tiltak fra elever/foreldre som enkeltvedtak etter § 9a-3 tredje ledd

Handlingsplikten

Opplæringsloven § 9a-3 andre ledd – plikten til å undersøke, varsle og gripe inn

Dersom nokon som er tilsett ved skolen, får kunnskap eller mistanke om at ein elev blir utsett for krenkjande ord eller handlingar som mobbing, diskriminering, vald eller rasisme, skal vedkommande snarast undersøkje saka og varsle skoleleiinga, og dersom det er nødvendig og mogleg, sjølv gripe direkte inn.

Regelen fastslår at alle som er ansatt ved skolen, har en handlingsplikt som innebærer

- plikt til å foreta undersøkelser
- plikt til å varsle skoleledelsen og
- plikt til å gripe inn når det er nødvendig og mulig

Handlingsplikten gjelder for alle som er ansatt ved skolen ved at de har et ansettelsesforhold/en arbeidsavtale med skoleeier. I forarbeidene til loven¹ er det uttalt at "ansatte" i praksis ofte vil være lærere og miljøarbeidere, men at plikten også gjelder annet personale. I tillegg til undervisningspersonalet ved skolen kan dette for eksempel være vaktmester, assistenter, kontor- og renholdspersonalet.

Den ansattes handlingsplikt gjelder fra når han/hun får kunnskap eller mistanke om at en elev blir utsatt for krenkende ord eller handlinger. "Kunnskap om" innebærer at den ansatte faktisk vet at en elev blir utsatt for uakseptabel atferd fra elever, lærer, eller andre ved skolen. En del av handlingsplikten er plikten til å undersøke om eleven faktisk har blitt utsatt for krenkende ord eller handlinger, og få klargjort hva som faktisk har skjedd. Handlingsplikten gjelder også dersom den ansatte får mistanke om at en elev er utsatt for ord eller handlinger. Det er altså ikke nødvendig med faktisk kunnskap for at handlingsplikten blir gjeldende.

Den ansatte må når han/hun får kunnskap eller mistanke om krenkende atferd, vurdere hva som blir neste steg. Skoleledelsen skal varsles, og i noen tilfeller har den ansatte plikt til å gripe inn. Dette må vurderes konkret i den enkelte situasjonen. I akutte situasjoner, for eksempel når elever slåss eller en overhører krenkende ord til en elev, er det naturlig å gripe inn straks og undersøke nærmere i etterkant hva som faktisk skjedd.

Det følger av § 9a-3 andre ledd at etter at den ansatte har undersøkt saken og kommet frem til at dette er forhold som bør følges opp, skal skoleledelsen informeres. Skoleledelsen plikter å sikre at alle saker de blir varslet om og blir fulgt opp. Ansatte som varsler etter § 9a-3 andre ledd skal tas på alvor. Skolen, ved skoleledelsen, plikter å undersøke saken ytterligere dersom det er behov for dette og sette i verk egne tiltak.

Skolen med alle sine ansatte må ha en felles forståelse av når det skal varsles, og hvordan varslingen skal skje. På samme måte må alle ved skolen ha et avklart forhold til terskelen for å gripe inn. Disse avklaringene og rutinene for dette må innarbeides i internkontrollen etter § 9a-4.

Det er ikke noe krav i § 9a-3 andre ledd om at skolen skal fatte enkeltvedtak når det blir iverksatt tiltak etter egne initiativ. Dette skiller seg fra når en elev eller forelder ber om tiltak, jf § 9a-3 tredje ledd. At det ikke må fattes enkeltvedtak tar likevel ikke fra skolen ansvaret for å følge opp saken på en formålstjenelig måte.

I noen tilfeller vil tiltakene skolen iverksetter, likevel kreve at det blir fattet enkeltvedtak. For enkelte tiltak er det fastsatt eksplisitt i opplæringsloven eller forskrift til denne at avgjørelsen er et enkeltvedtak. Eksempel på dett er bortvisning etter opplæringsloven § 2-10 og skolebytte etter opplæringsloven § 8a-1 tredje ledd. Ellers er det definisjonen av enkeltvedtak i forvaltningslovens § 2 sett i sammenheng med karakteren av tiltaket som er avgjørende for om reglene om enkeltvedtak skal benyttes. Samtidig har skolen et visst handlingsrom knyttet

¹ Jf. Ot.prp.nr 72(2001-2002)

til ordensreglement og opplæringsmessige tiltak. Dette er mindre inngripende tiltak som blir gjort for å gjennomføre opplæringa.

Det skriftlige, som enkeltvedtaksformen gir, er viktig for skolens dokumentering av at de har grepet inn og forsøkt å sikre elevens rett etter § 9a-1.

Plikten til å behandle anmodninger om tiltak fra elever/foreldre

Opplæringsloven § 9a-3 tredje ledd – Eleven/ foreldra sin rett til å be om tiltak og saksbehandlninga ved skolen

Dersom ein elev eller forelder ber om tiltak som vedkjem det psykososiale miljøet, deriblant tiltak mot kjenkjande åtferd som mobbing, diskriminering, vald eller rasisme, skal skolen snarast mogleg behandle saka etter reglane om enkeltvedtak i forvaltningslova. Om skolen ikkje innan rimeleg tid har teke stilling til saka, vil det likevel kunne klagast etter føresegnene i forvaltningslova som om det var gjort enkeltvedtak.

Skolen er pålagt gjennom § 9a-3 tredje ledd å behandle anmodninger fra elever eller foreldre som omhandler det psykososiale miljøet etter reglane om enkeltvedtak i forvaltningsloven. Dersom det foreligger en slik anmodning, må skolen snarest mulig ta stilling til om elevens rett er oppfylt, og eventuelt hvilke tiltak som skal iverksettes. Det blir understreket at skolen alltid skal fatte enkeltvedtak når elever/foreldre anmoder om tiltak som omhandler det psykososiale miljøet. Skolen har altså en vedtaksplikt. Dersom skolen ikke oppfylder plikten til å fatte enkeltvedtak i saken, kan foreldrene/eleven likevel klage som om det var fattet enkeltvedtak.

Anmodninger fra elever og foreldre trenger ikke være skriftlige. Skolen må også ta stilling til muntlige henstillinger. Skolen kan ikke avvise en anmodning fordi den ikke er skriftlig eller unnlate å oppgi hvilke tiltak eleven eller foreldrene ønsker. Skolen kan heller ikke kreve at eleven/foreldrene må levere en skriftlig henvendelse. Dersom skolen er i tvil om en anmodning fra eleven/foreldre er en anmodning etter § 9a-3 tredje ledd, må skolen avklare dette. Skolen har en veiledningsplikt etter forvaltningsloven § 11. En del av dette vil være å informere eleven/foreldrene om rettighetene etter kapittel 9a og avklare om en anmodning fra en elev eller foreldre om det psykososiale miljøet er en anmodning om tiltak. Den som tar imot anmodningen, plikter også å informere om retten til å be om tiltak og klageretten etter § 9a-3 tredje ledd. Alle anmodninger, også muntlige, skal tas på alvor og undersøkes. Dette er en del av skolens undersøkelsesplikt etter forvaltningsloven § 17.

Anmodninger skal normalt rettes til skoleledelsen ved rektor, men anmodninger kan også rettes til lærere og andre ansatte. Dersom anmodningen blir rettet til en lærer, må han/hun vurdere hva anmodningen gjelder og om det er noe som kan og bør løses innenfor klassen. Lærerens vurdering vil være viktig når det skal avgjøres hvilke tiltak som eventuelt skal inn i enkeltvedtaket.

Uavhengig av om anmodningen kan løses innefor klassen, skal den viderebringes til skoleledelsen. En anmodning fra elever/foreldre skal aldri stoppes på klassenivå. Dette har sammenheng med kravet i § 9a-3 tredje ledd første punktum om at alle tilfeller der det blir bedt om tiltak i forbindelse med det psykososiale miljøet, skal behandles som enkeltvedtak etter forvaltningsloven. Regelen fastslår også at saken skal behandles "snarest mulig", og

dersom det ikke er fattet enkeltvedtak etter forvaltningsloven "innen rimelig tid", kan eleven/foreldrene klage som om skolen har fattet enkeltvedtak. En klage skal alltid sendes til det forvaltningsorgan som har eller skulle ha fattet enkeltvedtak i første instans. Det vil si at klagen skal sendes til skolen. Fylkesmannen er klageinstans, men før klageinstansen kan ta saken til behandling, må skolen eller skoleledelsen se på saken på nytt, og eventuelt forberede saken for fylkesmannen, jf. forvaltningsloven § 33.

Ellers inneholder ikke opplæringsloven kapittel 9a krav til saksbehandling. Saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven gjelder for saker etter § 9a-3. Dersom skolen ikke behandler noe som er ment som en anmodning, er dette alvorlig og kan få konsekvenser, blant annet etter straffebestemmelsen i § 9a-7.

3 Brukermedvirkning

Elevene skal engasjeres i det systematiske skolemiljøarbeidet, både ved planleggingen og ved gjennomføringen av det, jf. § 9a-5. Her fremkommer det i første ledd:

§ 9a-5 første ledd – Elevdeltaking i skolemiljøarbeidet

Elevane skal engasjerast i planlegginga og gjennomføringa av det systematiske arbeidet for helse, miljø og tryggleik ved skolen. Skolen skal leggje oppgåver til rette for elevane etter kva som er naturleg for dei enkelte årstrinna.

Dette innebærer at elevene skal tas med i skolens arbeid med å oppfylle kravene i kapittel 9a. Dette kan for eksempel være deltaking når skolen lager ordensreglement, deltaking i gjennomføring av enkel målinger osv. Det er skoleeiers ansvar at elevene blir involvert i skolemiljøarbeidet.

I forarbeidene er det vist til at det er viktig i seg selv at elevene kan få oppleve å bli hørt, og for skolen vil det være lettere å planlegge og å gjennomføre tiltak i samarbeid med elevene og de foresatt.

Elevenes deltaking i skolemiljøarbeidet skal være sikret i internkontrollsystemet ved skolen etter § 9a-4.

I lovens § 9a-6 og kapittel 11 er ulike organ for brukermedvirkning regulert. De rådene og utvalgene opplæringslova stiller krav til at skolen skal opprette er:

- Elevråd – jf. § 11-2/§ 11-6
- Foreldreråd og FAU – jf. § 11-4
- Samarbeidsutvalg/skoleutvalg – jf. § 11-1
- Skolemiljøutvalg – jf. § 11-1a

Rådene og utvalgene skal gis relevant informasjon og en reell mulighet til å kunne uttale seg, jf. § 9a-6.

§ 9a-6 – informasjonsplikt og uttalerett

Samarbeidsutvalet, skoleutvalet, skolemiljøutvalet og dessutan elevrådet og foreldrerådet skal haldast løpande underretta om alle tilhøve – deriblant hendingar, planar og vedtak – som har vesentleg betydning for skolemiljøet. Råda og utvala har på førespurnad rett til å få framlagt dokumentasjon for det systematiske helse-, miljø- og tryggleiksarbeidet ved skolen.

Råda og utvala som er nemnde i første ledd, skal så tidleg som mogleg takast med i planlegginga og gjennomføringa av miljøtiltak ved den enkelte skolen, og har rett til å uttale seg og komme med framlegg i alle saker som har betydning for skolemiljøet.

Dersom skolen blir klar over tilhøve ved skolemiljøet som kan ha negativ verknad for helsa til elevane, skal elevane og dei føresette snarast mogleg varslast om det.

Rutiner for å sikre at informasjon og varsling til de ulike rådene og utvalgene må innarbeides i internkontrollsystemet ved skolen etter § 9a-4.